

*educators the vector of individual development of the child.*

**Conclusion.** *Different ways and forms of life-saving preschool children serve to preserve his personal space, to ensure freedom of choice, initiative and activity.*

**Key words:** *occupation; mini classes; organization of vital processes; rhythm; self-organization.*

#### References

1. Bex I. D. Osoby`stisno zoriyentovane vy`xovannya / I. D. Bex. – K. : ZMN, 1998.
2. Kononko O. L. Social`no-emocijny`j rozvy`tok osoby`stosti (v doshkil`nomu dy`ty`nstvi) : navch. posib. dlya vy`shhy`x navch. zakladiv / O. L. Kononko. – K. : Osvita, 1998. – 255 s.
3. Val`dorfsky`j detsky`j sad segodnya / pod red. M.–L. Kompany`, P. Langa / per. s nemeczkogo S. Экс. – K. : Nay`ry`, 2016. – 288 s.
4. Yefremova V. P. Vy`vchennya organizacijno-pedagogichny`x umov profilakty`ky` negaty`vny`x proyaviv u povedinci doshkil`ny`ka v osvitn`omu procesi DNZ / V. P. Yefremova. – Osviti, 2000. – S. 33–38.
5. Kononko O. L. Psy`xologichni osnovy` stanovlennya osoby`stosti doshkil`ny`ka (Sy`stemny`j pidxid) / O. L. Kononko. – S. : Sty`los, 2000. – 336 s.
6. Suchasne zanyattya v doshkil`nomu zakladi : navchal`no-metody`chny`j posibny`k / [za red. N. V. Gavry`sh, O. O. Linnik, N. V. Gubanova]. – Lugans`k : Al`ma-mater, 2017. – 496 s.
7. Vy`toky` zdorov`ya dy`ty`ny` : tematy`chny`j zbirny`k prac` / uporyad. A. A. Volosyuk; za zag. redakciyeyu L. A. Shy`sholik. – Rivne : ROIPPO, 2014. – 91 s.

Отримано редакцією 13.10.2017 р.

**УДК 378.147**

**Людмила Петрівна Загородня,**

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології, докторант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, e-mail: l.zagorodnya69@gmail.com

### **ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЯК КОМПОНЕНТ ІМІДЖУ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

*У статті висвітлено питання забезпечення якості освіти як вагомого складника іміджу дошкільної установи. Подано сутнісний аналіз основних дефініцій. Здійснено аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми якості освіти і дошкільної зокрема. Представлено порівняльну характеристику показників і критеріїв якості освіти в дошкільному закладі. Виокремлено низку засобів, що впливають на забезпечення якості освітніх послуг у дошкільному навчальному закладі. Закцентовано увагу на найбільш вагомих чинниках впливу на якість дошкільної освіти. Окреслено перспективи подальших наукових розвідок з означеної проблеми.*

*Ключові слова: освіта, дошкільна освіта, якість освіти, якість дошкільної освіти, імідж дошкільного навчального закладу, показники і критерії якості дошкільної освіти, чинники і засоби забезпечення якості дошкільної освіти.*

**Постановка проблеми.** Проблема якості освіти – одна з центральних у сучасній освітній політиці і науці, бо вона пов'язана з вирішенням комплексу завдань, спрямованих на розвиток особистості, її підготовку до життя у швидкозмінливому і суперечливому світі, особистості з високими моральними устремліннями та мотивами до творчої діяльності.

У новому Законі України «Про освіту» зазначено: метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок.

Розвиток дошкільної освіти залишається одним із пріоритетних напрямів державної політики в галузі освіти. Основними завданнями цієї ланки державою визначено створення належних умов для отримання дітьми якісної дошкільної освіти, забезпечення дієвості особистісно орієнтованої освітньої системи та реалізація принципів демократизації, гуманізації та індивідуалізації, інтегративності

педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі. Це сприятиме своєчасному становленню і всебічному розвитку життєво компетентної особистості дитини, формуванню її фізичної і психологічної готовності до нової соціальної ролі.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.** Різні аспекти проблеми якості освіти досліджуються вітчизняними вченими, а саме: теоретико-методологічні засади поняття «якість освіти», її основні складники (І. Булах, С. Кретович, О. Рузанова, А. Хугорський та інші); критерії і показники якості навчання (Т. Лукіна, О. Ляшенко, Л. Скорич, В. Темненков, І. Макаренко, В. Сергієнко, О. Савченко та інші); філософське підґрунтя якості освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, К. Левківський, В. Огнев'юк, І. Предборська та інші); моніторинг якості освіти (Г. Єльнікова, К. Крутій, О. Локшина, В. Лоханова, Т. Лукіна, А. Майоров, О. Орлова, С. Подмазін, З. Рябова, В. Черепанов, С. Шишов, В. Кальней та інші); педагогічний контекст якості дошкільної освіти (Л. Артемової, А. Богданова, З. Борисова, Н. Гавриш, Л. Зданевич, О. Кононко, К. Крутій, Н. Лисенко, Л. Лохвицька, З. Нагачевська, Г. Рего, Т. Пономаренко, Т. Степанова, І. Улюкаєва, Л. Фалюшина, О. Янко та інші); якість освітніх послуг як складник іміджу дошкільного навчального закладу (Т. Бусигіна, Т. Живаєва, К. Крутій, Н. Копилова, З. Перебатова, Н. Погрібняк та інші).

Серед зарубіжних авторів, які розглядають проблеми якості процесу навчання, слід назвати К. Андерсена, Б. Блума, Х. Бергмана, Дж. Ківса Д. Уїлмса та інших.

С. Кретович виділяє такі головні компоненти якості освіти: міцне засвоєння знань, умінь і навичок та їх поглиблення й розширення; діагностику досягнень особистості, її прогресу; спроможність застосовувати набуті знання в реальних життєвих ситуаціях [4].

Т. Лукіна зазначає, що якість освіти, як основний об'єкт вимірювання у ході моніторингових досліджень, є багатогранною категорією, має складну структуру і потребує комплексного, системного вивчення. Вчена зауважує, що якість освіти виступає органічним поєднанням *внутрішньої* та *зовнішньої* якості системи освіти. Дослідниця запропонувала структурну модель якості загальної середньої освіти, що може бути адаптована до будь-якого рівня освітньої системи – від національного до інституційного. Внутрішня якість системи освіти ЗСО: 1) якість освітніх процесів; 2) якість змісту та освітніх програм; 3) якість професійної підготовки і кваліфікації педагогічних кадрів; 4) якість учнів як особистостей; 5) якість освітніх технологій, у т. ч. оцінних; 6) якість ресурсного забезпечення (навчально-методичного, інформаційного, матеріально-технічного); 7) якість управлінських технологій і ресурсів у ЗСО та якість (результативність) управління освітою; 8) якість цілей і норм з якості у ЗСО освіти; 9) якість організаційних структур у ЗСО освіти; 10) професійна якість управлінських кадрів в освіті; 11) якість системи моніторингу освіти (якість оцінних механізмів і процедур); 12) якість механізмів фінансування освіти. Зовнішня якість ЗСО як рівень підготовки випускників (майбутніх фахівців, які мають реалізовувати завдання, що висуває суспільство) [7, с. 16–17].

Дослідники іміджу навчального закладу О. Бандурка, О. Веліканова, Л. Карамушка, М. Піскунов, В. Шпалінський та дошкільного закладу –Т. Бусигіна, Т. Живаєва, К. Крутій, Н. Копилова, З. Перебатова, Н. Погрібняк переконані, що вагомим компонентом позитивного образу установи є саме якість освітніх послуг.

Так, М. Піскунов виокремлює такі компоненти іміджу навчального закладу:

1. Імідж послуги – уявлення людей щодо унікальних характеристик, якими, на їхню думку, володіє послуга.
2. Імідж споживачів освітніх послуг включає уявлення про стиль життя, суспільний статус й деякі особистісні характеристики споживачів.
3. Внутрішній імідж – це уявлення співробітників про свою організацію (культуру організації, соціально-психологічний клімат тощо).
4. Імідж керівника включає уявлення про здатності, установки, ціннісні орієнтації, психологічні характеристики і зовнішність керівника.
5. Імідж персоналу – узагальнений образ про професійну компетентність, культуру, соціально-демографічні й фізичні дані педагогічного складу.
6. Візуальний імідж – уявлення про організацію, що базуються на зоровому сприйнятті інформації про саму споруду, інтер'єр приміщень, символіку тощо.
7. Соціальний імідж – висвітлення інформації про соціальні цілі та ролі закладу в економічному, соціальному і культурному житті суспільства.

8. Бізнес-імідж – уявлення про заклад як суб'єкт ділової активності [9]. Отже, на перше місце із усіх складників іміджу освітньої установи, дослідник ставить імідж послуги і цим самим чітко підкреслює її пріоритетність.

Імідж сучасного дошкільного навчального закладу – це емоційно забарвлений образ дошкільного закладу, часто свідомо сформований, який має цілеспрямовано задані характеристики і покликаний чинити психологічний вплив певної спрямованості на конкретні групи соціуму. Аналіз низки досліджень, присвячених іміджу дошкільного навчального закладу, дозволяє викоремити такі основні складники позитивного образу дошкільної установи: імідж освітніх послуг, імідж вихователя і колективу, імідж керівника закладу, візуальний (середовищний і предметний) імідж.

Н. Погрібняк зазначає, що кожному дошкільному закладові його імідж потрібний для того, щоб впливати на безпосередні почуття батьків майбутніх вихованців. У формуванні іміджу дошкільного навчального закладу дослідниця виділяє «три кити» – особистість, репутацію, сутність [10, с. 10]. Характеризуючи виокремлені складники, дослідниця наголошує на тому, що батькам вихованців необхідно пропонувати якомога з кращого боку освітні послуги. В цьому процесі дуже важливими є суто зовнішні ознаки: естетика приміщення, впорядкування території, наявність сучасного обладнання (середовищний імідж), стиль спілкування адміністрації з колективом, а також між самими його членами. У процесі створення позитивної репутації, на думку Н. Погрібняк, доцільно показати чим престижний дошкільний заклад і якомога повніше представляти широкому загалу інформацію про нього. При цьому необхідно брати до уваги те, що споживачам освітніх послуг уже відомо щось про дошкільний заклад. Сутність дошкільної установи вимагає висвітлення справжнього змісту освітніх послуг. При цьому рекламу має здійснювати не сам дошкільний заклад, а органи управління, батьки, вчителі. Як бачимо усі три складники іміджу дошкільного закладу, виділені дослідницею, безпосередньо стосуються якості освітніх послуг установи.

Отже, батьки віддають перевагу тому дошкільному закладу, який максимально якісно може задовольнити їх запити щодо забезпечення їхньої дитини сучасними знаннями і вміннями, які дозволять легко адаптуватися в мінливому світі, безболісно прийняти нову соціальну позицію школяра, виявляти свою життєву компетентність у будь-яких ситуаціях. Батьки роблять свій вибір на користь певного освітнього закладу за умови, якщо імідж установи відповідає їхнім потребам у галузі освіти та виховання дітей.

**Формулювання мети статті.** Метою статті є розкриття сутності якості дошкільної освіти як вагомого складника іміджу дошкільного навчального закладу.

**Виклад основного матеріалу.** Головне завдання сучасного навчального закладу, як стверджує В. Кремінь, – забезпечити юне покоління якісною освітою, тобто виплекати активну, самодостатню, інноваційну особистість, здатну вчитися впродовж життя, орієнтуватися в новому швидкозмінному світі і бути конкурентоспроможною в ньому.

Звернемося до сутності основних понять проблеми, яку розглядаємо.

У новому Законі України «Про освіту» зазначено: «Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави» [1].

Відповідно до теорії навчання поняття «освіта» вживається в трьох значеннях: 1) як процес підготовки особистості учня до умов життя в суспільстві; 2) як результат процесу навчання та рівень досягнення освіченості, сформованості навичок і вмінь; 3) як сукупність навчально-виховних настанов.

І. Зязюн наголошував на тому, що смисл і ціль освіти – людина в постійному розвитку, її духовне становлення, гармонізація її відносин з собою та іншими людьми, зі світом. Дуже точно науковець визначив і призначення освіти: «...Система освіти створюється для людини, функціонує і розвивається в її інтересах, слугує повноцінному розвитку особистості і в ідеалі її призначення – щастя людини» [14, с. 214].

Суголосну думку має і В. Кремінь, який головною метою і змістом усієї системи освіти визначає гармонійно розвинену особистість. Науковець наголошує на тому, що замість пріоритету держави в освітянському просторі на перше місце має бути поставлена людина. «Орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти – ось ті підвалини, на яких має базуватися освіта третього тисячоліття» [14, с. 214].

Дотичним до поняття «освіта» є поняття «якість».

В українських глумачних словниках зазначено, що з філософської позиції якість – це внутрішня визначеність предмета, що становить специфіку, котра відрізняє його від усіх інших. На наш погляд, уваги заслуговує і таке визначення поняття: «якість – сукупність характеристик продукції або послуг щодо здатності задовольняти встановлені та передбачені потреби».

Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг [1].

Як педагогічна категорія якість освіти, як стверджує О. Ляшенко, є квінтесенцією: 1) сутності поняття; 2) процедур діагностування; 3) аналізу явищ і властивостей суб'єктів освітнього процесу. У цьому сенсі вона має відповідати: а) особистісним і суспільним цілям освіти; б) політичній стратегії її розвитку в контексті вітчизняних і світових тенденцій; в) закономірностям менеджменту освіти на різних рівнях управління [8].

Важливим у науковому світі є питання оцінки якості освіти. Так, П. Дмитренко виділяє три підходи до оцінювання якості освіти. Перший – теоретичний, полягає в теоретико-методичному дослідженні проблеми. При цьому далеко не завжди проглядаються шляхи переходу від теоретичного рівня до практичних розробок методики оцінювання якості і запровадження її в навчальний процес. Другий – практичний підхід, передбачає створення засобів (наприклад, контролю) для оцінювання якості, не замислюючись над концептуальними складниками дослідження. Третій підхід передбачає поєднання в дослідженні теоретико-методологічного і практичного складників. Учений робить висновок про те, що якість освіти доцільно розглядати в двох аспектах: 1) зовнішній аспект: якість результату освітнього процесу – відповідність рівня підготовки випускників попиту роботодавців (вимогам стандартів); 2) внутрішній аспект: характеристики системи забезпечення цієї якості – зміст освіти, рівень підготовки абітурієнтів, студентів, викладацьких кадрів, інформаційно-методичний супровід, матеріально-технічне забезпечення якості підготовки, використовувані освітні технології, наукова діяльність тощо [2, с. 7].

До внутрішніх характеристик якості освіти П. Дмитренко відносить: а) якість освітнього середовища («технологічність» управління освітнім процесом, ефективність науково-методичної роботи, ресурсне забезпечення навчального процесу, кадровий потенціал навчального закладу тощо); б) якість організації освітнього процесу (науковість та доступність змісту освіти, педагогічна майстерність викладача, ефективність засобів навчання, зокрема якість підручників, задоволення різноманітних освітніх потреб тощо); в) якість результатів освітнього процесу (рівень навчальних досягнень студентів, розвиток їх мислення, ступінь соціальної адаптації, культури і вихованості студентів тощо) [2, с. 6].

О. Савченко, досліджуючи проблеми якості освіти в загальноосвітній школі, зазначає, що якість освіти – похідна від її цілей і завдань. Ми поділяємо думку вченої з приводу того, що теоретичною основою визначення вимог до якості освіти має бути: 1) педагогічна конкретизація стратегічних цілей для кожного рівня освіти; 2) цілепокладання (ієрархія цілей, педагогічна конкретизація; інструментальність); 3) системний підхід (у відборі характеристик якості; систематизація чинників впливу на шкільному, регіональному, державному рівнях); 4) моделювання процесу досягнення цілей; 5) вимірюваність результату (відповідно до нормативних вимог, соціальних і особистісних очікувань) [13, с. 3].

Що ж собою являє якість дошкільної освіти? В енциклопедії освіти за редакцією В. Кременя зазначено: «Якість дошкільної освіти – цілісна характеристика системи як першої ланки освіти з боку її відповідності потребам зростаючої особистості, сім'ї як споживачів соціальних послуг і держави як соціального замовника. Якість дошкільної освіти характеризується сукупністю властивостей та мірою корисності, які зумовлюють її здатність повно задовольняти особисті та суспільні потреби. Ідеальною моделлю сучасної дошкільної освіти є висока за якісно-кількісними показниками, теоретико-методологічними засадами, організаційно-методичними умовами, результатами навчально-виховної роботи освіта [3].

Головне завдання дошкільної установи – надання якісної освіти кожній дитині. О. Кононко наголошує на концептуальних характеристиках якості вітчизняної дошкільної освіти, зокрема на таких положеннях: якість дошкільної освіти є національним пріоритетом; висока якість дошкільної освіти передбачає органічний зв'язок освіти і науки, педагогічної теорії і практики; модернізація системи дошкільної освіти спрямована на забезпечення її якості відповідно до найновіших досягнень

вітчизняної і світової науки, культури та соціальної політики. Згідно з цим, інноваційний розвиток дошкільної освіти пов'язується сьогодні з реалізацією принципу дитиноцентризму як відбиття нових тенденцій у динаміці сучасного світу, де саме розвиток особистості стає показником прогресу [3].

На думку О. Кононко, головними критеріями оцінки ефективності дошкільної освіти є показники особистісного зростання дитини: чим адекватніше, ефективніше та різноманітніше розв'язує дитина доступні вікові навчальні та життєві проблеми, тим вища оцінка роботи дошкільного закладу.

Слід зазначити, що в сучасній теорії та практиці дошкільної освіти відсутні єдині параметри оцінки якості дошкільної освіти.

Оскільки дошкільна освіта і загальна середня освіта є суміжними ланками в системі освіти України, звернемося до досліджень проблем забезпечення якості освіти в загальноосвітній школі.

Так, О. Почуєва, розуміючи під якістю освіти її результати, в яких відображено досягнутий рівень запланованих цілей, стан шкільного середовища, умови функціонування та розвитку освітньої установи, динаміку особистісного розвитку учителя та учня, впровадження сучасних педагогічних технологій, визначає такі показниками якості освіти, що є спільними для всіх освітніх установ: 1) рівень соціального, психічного, біологічного розвитку особистості; 2) рівень навченості школярів; 3) рівень сформованості загальнонавчальних вмінь і навичок; 4) рівень вихованості учнів; 5) рівень життєвої захищеності, соціальної адаптації [11, с. 4-5]. Отже, О. Почуєва основним показником якості шкільної освіти вважає результати навчання, а матеріальну базу школи, професіоналізм учителів, сучасність освітнього процесу – підґрунтям для означеного показника.

І. Родіонова серед показників, що визначають якість дошкільної і загальної середньої освіти виділяє такі: 1) зміст освітнього процесу; 2) стан викладання базових дисциплін за новими навчальними програмами; 3) ефективність психологічного забезпечення навчально-виховного процесу; 4) рівень розвитку виховних систем дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів; 5) стан упровадження освітніх інновацій [12, с. 192]. Цей перелік є ширшим, адже охоплює і стан психічного здоров'я дитини, і професіоналізм педагога, який виявляється в якості викладання дисциплін, і спроможність використовувати сучасні педагогічні технології в освітньому процесі дошкільного закладу і школи.

Серед показників, що демонструють якість основних умов як структурного компоненту якості освіти, О. Ляшенко, І. Макаренко виділяють такі:

1) якість та ефективність державно-громадського управління системою дошкільної і загальної середньої освіти;

2) якість ресурсного забезпечення та навчального середовища, в якому відбувається освітній процес (правового, фінансового, кадрового, матеріально-технічного, санітарно-гігієнічного);

3) якість професійної підготовки і кваліфікації педагогічних працівників;

4) якість навчально-методичного забезпечення (освітніх програм та навчальної літератури, підручників і посібників);

5) якість науково-методичного забезпечення системи дошкільної та загальної середньої освіти (науково-методичний супровід моніторингових досліджень за напрямками роботи, розробка методичних рекомендацій за напрямками моніторингових досліджень, вивчення перспективного педагогічного досвіду) [12, с. 192]. В цьому переліку з'являється ще один вагомий критерій оцінки якості освіти – це якість управління системою дошкільної і загальної середньої освіти, хоча не береться до уваги психологічний комфорт дитини в процесі навчання, збереження її здоров'я та задоволення батьків рівнем освітніх послуг, які надає заклад.

Інші параметри оцінки якості освітньої діяльності дошкільного навчального закладу називає Л. Туговій, а саме: 1) освітня діяльність; 2) розвивальне середовище; 3) психологічний комфорт дитини; 4) здоров'язбережувальна діяльність; 5) задоволення потреби сім'ї.

У класифікаціях І. Родіонової і Л. Туговій бачимо збіг за двома позиціями – якість освітньої діяльності закладу і забезпечення психологічного комфорту дитини.

К. Крутій, досліджуючи проблеми запровадження моніторингу як сучасного засобу управління якістю освіти в дошкільному закладі, зауважує, що термінологічне визначення якості дошкільної освіти й до сьогодні є дискусійним оскільки немає чітких параметрів, критеріїв і показників за якими можна було б визначити якість освіти та її результати. З точки зору сучасних наукових підходів, якість освіти характеризується сукупністю критеріїв – умов, освітнього процесу,

управління і результатів цього процесу [6, с. 67].

Дослідниця наголошує на тому, що поняття «якість дошкільної освіти» кожним суб'єктом освітнього процесу розуміється по-різному. З погляду дітей – це навчання в цікавій ігровій формі; батьків – ефективний розвиток дошкільників, забезпечення можливості безпроблемного вступу до школи; вихователів – позитивна оцінка їхньої діяльності керівниками дошкільного закладу та високі результати розвитку вихованців; керівника дошкільного закладу – ефективність діяльності вихователів і дитячого садка як організаційної структури, висока оцінка їх з боку батьків і дітей, успішні освітні результати вихованців, висока оцінка діяльності керівника з боку органів управління освітою; керівника мікро- або макрорівня – ефективність функціонування й підвищення життєздатності системи, якою управляють [5].

К. Крутій визначає такі основні групи критеріїв якості освіти в дошкільному навчальному закладі як полікритеріальній категорії:

1) якість умов (матеріальних, фінансових, психологічних), які створені в дошкільному закладі для забезпечення нормальної життєдіяльності кожної дитини, стабільного функціонування колективу;

2) якість освітнього процесу, що проявляється в співпраці педагогів, дітей та їхніх батьків у досягненні цілей в їхньому навчанні, вихованні та розвитку, в плануванні та організації різних видів дитячої діяльності з урахуванням інтересів та потреб дітей; характеру взаємодії педагогів і дітей як партнерів у цій діяльності;

3) якість результатів освіти, які є взаємопов'язаними між собою;

4) якість професіоналізму вихователів та керівників дошкільних закладів.

Ця класифікація критеріїв якості освіти в дошкільному закладі, на наш погляд, є найповнішою, хоча теж чітко не прописані такі показники, як створення здоров'язбережувального середовища і співпраця з учителями початкової школи.

Основне питання яке хвилює і науковців, і практиків: Які чинники, засоби, умови впливають на якість дошкільної освіти і як її підвищити?

О. Савченко виділяє такі чинники досягнення якості шкільної освіти:

1) розвиток розгалуженої, доступної мережі навчальних закладів різних типів для задоволення потреб усіх категорій учнівського контингенту в одержанні загальної середньої освіти в різних формах, зокрема через індивідуальне та екстернатне навчання;

2) одержання об'єктивної інформації про якість шкільної освіти;

3) шкільному змісту належить системоутворююча роль у досягненні якості навчальних результатів;

4) утвердження інноваційного типу навчання;

5) якість підготовки вчителів, домінантою якої є гармонія особистісного і професійного розвитку, формування не вчителя-предметника, а людини культури, гуманної, громадянсько свідомої;

6) переосмислення ролі батьків. Зокрема утвердження ідей відповідального батьківства зумовлює повноправне партнерство батьків і педагогів у здійсненні індивідуального впливу на виховання й розвиток дитини унікальними засобами соціально-благополучного сімейного середовища;

7) у контексті системного впливу на якість шкільної освіти нового погляду потребує оцінка ролі учнів у цьому процесі.

Узагальнюючи цей перелік чинників, що впливають на якість освіти, О. Савченко цілком правомірно зводить їх до трьох основних аспектів – методологічних, теоретичних і практичних. При цьому вчена наголошує, що виокремлені умови потребують не конспективного викладу, а міждисциплінарних досліджень і нормативного забезпечення, об'єднання зусиль науки і практики у відповідальності за якість шкільної освіти [13, с. 4–6].

У своєму дослідженні проблеми формування управлінської культури керівників дошкільних закладів Т. Пономаренко виділяє один із найважливіших чинників, що впливає на якість освіти, а саме: вдосконалення професійної компетентності, підвищення ефективності та якості управлінської діяльності майбутніх та чинних керівників дошкільної освіти, формування їхньої управлінської культури.

К. Крутій вважає, що моніторинг якості освіти є вагомим і сучасним засобом управління її якістю. А в національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні наголошується на тому, що науково-методичний супровід дошкільної освіти є вагомим фактором підвищення її якості.

Практики ж, у свою чергу, виділяють такі засоби підвищення якості освіти в дошкільному закладі:

1. Підвищення ролі ігрової діяльності в житті дитини.
2. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.
3. Усунення проявів авторитарної педагогіки.
4. Виконання комплексної програми ДНЗ. Оптимальний вибір парціальних програм.
5. Використання цілісного програмно-методичного забезпечення дитячого розвитку, індивідуальності кожної дитини.
6. Дотримання гранично допустимого навчального навантаження на дитину згідно з наказом МОН України від 20.04.2015 р. № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у ДНЗ».
7. Оптимізація умов роботи педагогів, а саме: формування сучасного розвивального середовища в кожній віковій групі та ДНЗ загалом; не допущення переповнення груп; якісне виконання завдань БКДО; творчий підхід до справи та повна індивідуалізація освітнього процесу.
8. Вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду – важливого чинника оптимізації освітньої роботи та поліпшення її результативності.
9. Забезпечення в ДНЗ тісної взаємодії родини й медико-психолого-педагогічної служби.
10. Надання додаткових освітніх послуг. Гурткова робота. Реалізація варіативної частини Базового компоненту може здійснюватися, в тому числі, за рахунок додаткових освітніх послуг.
11. Відповідність особистісних та навчальних досягнень дитини Державному стандарту дошкільної освіти. Забезпечення ефективної системи навчання й виховання, використання в повному обсязі можливостей дитини раннього та дошкільного віку.
12. Активне використання найефективнішого методу моніторингу якості освіти – спостереження за дошкільниками.
13. Створення сучасної мережі науково-методичних центрів комплексного сервісу (коледжі, вузи, інститути післядипломної педагогічної освіти, обласні та районні/міські методичні кабінети, методична служба ДНЗ, психологічна служба усіх рівнів тощо).
14. Самоосвітня діяльність педагогів.
15. Організоване і систематичне підвищення кваліфікації педагогічних працівників ДНЗ.

Цей перелік засобів підвищення якості освіти в дошкільному закладі зорієнтований на дитину, її особливості і потреби.

Якість освіти в дошкільному закладі великою мірою залежить від вихователя, тому важливо здійснювати підвищення кваліфікації та ініціювати (або підтримувати) саморозвиток педагогів у міжкурсовий період шляхом мотивування до участі в роботі майстер-класів, колоквиумів, брейн-рингів, воркшопів та інших форм динамічного інтерактивного навчання дорослих (у тому числі з питань наступності між дошкільною та початковою ланками в рамках упровадження концепції «Нової української школи»). Такі інтерактивні форми методичної роботи будуть ефективними як в умовах освітнього простору дошкільного навчального закладу, міста, району, так і на базі інститутів післядипломної педагогічної освіти, які надаватимуть освітні послуги за замовленням педагогів сфери дошкільної освіти.

На наш погляд, важливим чинником якості освіти є приведення в дію всіх складників внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості освіти. Внутрішня система забезпечення якості освіти, згідно із ЗУ «Про освіту» (стаття 41), може включати: 1) стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти, які мають бути відображені в програмі забезпечення якості освіти на рівні конкретного ДНЗ і відділу освіти; 2) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти; 3) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності членів педагогічного колективу; 4) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти; 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу; 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом; 7) створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.

Система зовнішнього забезпечення якості освіти може включати: 1) інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти, зокрема: стандартизацію; ліцензування й акредитацію закладу; громадську акредитацію закладу; моніторинг якості освіти; атестацію

педагогічних працівників; сертифікацію педагогічних працівників; громадський нагляд; 2) органи й установи, що відповідають за забезпечення якості освіти, та спеціально вповноважені державою установи, що проводять зовнішнє незалежне оцінювання; 3) незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти.

**Висновки.** 1. Якісна дошкільна освіта – це не лише кількісні показники. Якість вирішення завдань дошкільної освіти забезпечується підтримкою високого рівня професійної підготовки кадрів дошкільної ланки освіти та розповсюдженням сучасних навчально-методичних напрацювань, що відображають цінний педагогічний досвід вітчизняних і зарубіжних фахівців.

2. Сучасна професійна підготовка кадрів до забезпечення якості освітнього процесу в дошкільних установах потребує ґрунтовного наукового дослідження, розробки методичного забезпечення означеного процесу, значного переосмислення його суті, мети, оновлення змісту, тісної взаємодії науковців і практиків.

3. У науковців і практиків немає єдиного погляду на компоненти якості освіти і чинники, що на неї впливають, та критерії, за якими її можна визначити.

4. Переважна більшість компонентів якості освіти і чинників, що на неї впливають, у дошкільному закладі і загальноосвітній школі подібні.

5. Проблема якості освіти ґрунтовніше досліджена на рівні загальноосвітньої школи.

6. Якість дошкільної освіти є вагомим компонентом позитивного іміджу дошкільного навчального закладу.

7. Якість дошкільної освіти є складноструктурованим поняттям, яке містить низку взаємопов'язаних компонентів.

8. Запропонований на сьогодні науковцями і практиками перелік засобів забезпечення якості освіти в дошкільному навчальному закладі не повний. У ньому відсутні, на наш погляд, два вагомих засоби – це цілеспрямована підготовка у вищі майбутніх працівників дошкільної освіти до забезпечення якості освіти і приведення в дію в комплексі всіх механізмів внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості освіти.

9. Ми вважаємо, що забезпечення якості освітніх послуг у дошкільному закладі як компонента позитивного іміджу установи буде ефективним, якщо:

а) в студентів на етапі фахової підготовки цілеспрямовано формувати готовність до забезпечення якості освіти в дошкільному закладі, враховуючи освітній ступінь. Для цього необхідно збагачувати зміст психолого-педагогічних і фахових методик темами, а педагогічні практики – завданнями, які формують відповідні компетентності в цій галузі, а також вводити до навчальних планів спеціальні курси, наприклад, «Управління якістю дошкільної освіти», «Якість освітнього процесу в дошкільному закладі».

б) вищим навчальним закладам тісно взаємодіяти із відділами освіти і дошкільними закладами не тільки в плані організації практик студентів, але й для взаємного підвищення рівнів професійної компетентності з питань забезпечення якості освітнього процесу в дошкільному закладі.

Подальші наукові розвідки стосуватимуться проблеми підготовки магістрів до забезпечення якості освітніх послуг у дошкільному навчальному закладі.

#### Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ukrainepravo.com/law.../bill.../zakon-ukraini-pro-osvitu/](http://ukrainepravo.com/law.../bill.../zakon-ukraini-pro-osvitu/)

2. Дмитренко П. В. Принципи управління якістю освіти [Електронний ресурс] / П. В. Дмитренко. – Режим доступу: [http://gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnik\\_19/V19\\_3\\_9.pdf](http://gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnik_19/V19_3_9.pdf). – Назва з екрана. (Дата звернення: 21.10.2017).

3. Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1036 с.

4. Кретович С. С. Наукові засади моніторингу розвитку вищого навчального закладу І-ІІ рівня акредитації: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою» / Світлана Сергіївна Кретович. – Київ, 2012. – 20 с.

5. Крутій К. Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному закладі : монографія / К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ЛПС. ЛТД, 2006. – 172 с.



6. Крутій К. Проблеми запровадження моніторингу дошкільної освіти та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / К. Крутій // Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія «Педагогіка та психологія». Випуск 2 (2). – 2015. – С. 67–70. – Режим доступу: [msu.edu.ua/visn1/?p=341](http://msu.edu.ua/visn1/?p=341). – Назва з екрана. (Дата звернення: 06.10.2017).
7. Лукіна Т. О. Моніторинг як механізм інформаційного забезпечення якості освіти / Т. О. Лукіна // Тестування і моніторинг. – 2007. – № 12. – С. 16–20.
8. Ляшенко О. Стратегія якості як основа освітньої політики країн світу / О. Ляшенко // Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної. – К. : К.І.С., 2004 – 128 с.
9. Піскунов М. С. Імідж освітньої установи : структура і механізми формування / М. С. Піскунов // Моніторинг і стандарти в освіті. – 1999. – № 5. – С. 45–51.
10. Погрібняк Н. Створення іміджу сучасного дошкільного закладу / Ніна Погрібняк // Дошкільне виховання. – 2004. – № 11. – С. 10–11.)
11. Почуєва О. Управління якістю діяльності педагогічного колективу навчального закладу [Електронний ресурс] / О. Почуєва // Теорія та методика управління освітою, 2010. – № 3. – Режим доступу: [tme.umo.edu.ua/docs/3/10pochsee.pdf](http://tme.umo.edu.ua/docs/3/10pochsee.pdf) – Назва з екрана. (Дата звернення: 14.10.2017).
12. Родіонова І. В. Шляхи підвищення якості дошкільної та загальної середньої освіти [Електронний ресурс] / І. В. Родіонова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 4. – Т. 2. – С. 191–194. – Режим доступу: [elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/.../4541/1/родіонова.pdf](http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/.../4541/1/родіонова.pdf). – Назва з екрана. (Дата звернення: 06.10.2017).
13. Савченко О. Я. Теоретичні підходи до визначення якості шкільної освіти / О. Я. Савченко // Шлях освіти. – 2006. – № 4. – С. 2–6.
14. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.

**Людмила Петровна Загородня,**  
кандидат педагогических наук, доцент  
кафедры дошкольной педагогики  
и психологии, докторант  
Глуховского национального  
педагогического университета  
имени Александра Довженко,  
e-mail: [l.zagorodnya69@gmail.com](mailto:l.zagorodnya69@gmail.com)

#### **КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ КАК КОМПОНЕНТ ИМИДЖА ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ**

*В статье рассматриваются вопросы обеспечения качества образования как существенного компонента имиджа дошкольного учреждения. Представлен сущностный анализ основных понятий. Проведен анализ последних исследований и публикаций по проблеме качества образования и дошкольного в частности. Выделен ряд средств, которые влияют на обеспечение качества образовательных услуг в дошкольном образовательном учреждении. Сделан акцент на средствах, которые в большей степени чем другие, влияют на качество дошкольного образования. Определены перспективы дальнейших научных исследований по проблеме.*

*Ключові слова: образование, дошкольное образование, качество, качество дошкольного образования, имидж дошкольного учебного заведения, показатели и критерии качества дошкольного образования, средства обеспечения качества дошкольного образования.*

**Liudmyla Zahorodnia,**  
pedagogical sciences candidate,  
associate professor, doctoral student at  
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv  
National Pedagogical University,  
e-mail: [l.zagorodnya69@gmail.com](mailto:l.zagorodnya69@gmail.com)

#### **EDUCATIONAL SERVICES QUALITY AS THE COMPONENT OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT IMAGE**

*Introduction. The problem of quality of education is one of the central problems in modern educational*

politics and the science because it is connected with the solution of the tasks aimed to the development of the person, its preparation for life in the conflicting and rapidly changing world, the person with high moral aspirations and motives for creative activity. The main objective of preschool education is defined the creation of conditions to ensure children with quality preschool education. The main objective of the preschool institution is to provide quality education for every child. The quality of educational services is an important part of the modern preschool institutions' image.

**Purpose.** disclosure the preschool education quality as the important component of the preschool educational institutions' image

**Methods.** Scientific literature analysis, systematization, generalization and comparison of the theoretical literature on the issue of education quality.

**Results.** Various aspects of the education quality are investigated by the scientists, namely:

theoretical and methodological basics of the concept «quality of education», its main components (I. Bulakh, S. Kretoych, A. Khutorskyi and others); criteria and indicators of education quality (T. Lukina, O. Liashenko, V. Serhienko, O. Savchenko and others); philosophical basis of education quality (V. Andrushchenko, V. Kremin, K. Levkivskyi and others); monitoring of the education quality (H. Yelnykova, K. Krutii, O. Lokshyna, V. Lukina, A. Maiorov, S. Shyshov, V. Kalnei and others); pedagogical context of the preschool education quality (L. Artemova, Z. Borysova, O. Kononko, K. Krutii, N. Lysenko, L. Lokhvytska, T. Ponomarenko, T. Stepanova, I. Uliukaieva and others); the quality of educational services as a component of the preschool educational institution image (T. Busyhina, T. Zhyvaieva, K. Krutii, N. Kopylova, Z. Perebatova, N. Pohribniak and others). Among the foreign authors considering the problems of the educational process quality, it should be called K. Anderson, B. Bloom, X. Bergman, J. Kivs, D. Wilms and others.

In the encyclopedia of education, edited by V. Kremen stated: «Quality preschool education is an integral characteristic of the system as the first level of education by its relevance to the growing needs of individuals, families as consumers of social services and the state of social customer».

Quality preschool education is not just the quantity. Quality objectives of preschool education is ensured by maintaining a high level of professional training of preschool link education and the dissemination of modern educational developments that reflect the advanced pedagogical experience of domestic and foreign experts. Innovation and scientific analysis of the practice, reflection of personal teaching practices will contribute to improving the quality of preschool education.

K. Krutii, exploring the monitoring as the tool for quality management education in the preschool institution, observes that the terminological definition of quality early childhood education for today's is debatable because there are no clear parameters, criteria and indicators by which to determine the quality of education and its results.

Analysis on the education quality in preschool education gives grounds to assert that scientists believe it poly criteria category which is characterized by a combination of the following main groups of criteria: 1) the quality of conditions (material, financial, psychological, which are created in preschool institution (PI) to ensure the normal functioning of each child, the stable operation of the team); 2) the educational process quality (that is manifested in the cooperation of teachers, children and their parents in achieving the goals in their education, upbringing and development, in the planning and organization of various types of children's activities taking into account the interests and needs of children; the nature of the interaction of teachers and children as partners in this activity); 3) the quality of the education results which are interrelated; 4) the quality of the preschool teachers' professionalism and of the heads of the PI.

In modern science and practice there is no uniform means of ensuring quality of preschool education. Scientists and practitioners offer a very extensive list of them. K. Krutii allocates the monitoring as an effective means of the education quality improving, T. Ponomarenko – management culture of the head of the PI, practitioners offer the range of tools – from the increasing of the role of the gaming activities to the organized and systematic improvement of the pedagogical employees qualification.

**Originality.** Among the presently known means of influencing the quality of preschool education revealed the absence of at least two important, in our opinion, is the actuation of all the mechanisms of internal and external quality assurance systems of education and purposeful formation of readiness of future specialists to ensure the quality of education in the preschool institutions.

**Conclusion.** 1. Preschool education quality is an important component of positive preschool institution image. 2. Preschool education quality is difficult structured concept which contains a number of interrelated components. 3. Scientists and practitioners have no common view on the components of education quality and the factors influencing it and the criteria by which it can be determined. 4. We believe that providing quality educational services in preschool institutions will be effective if: a) purposefully to form students' readiness to ensure the education quality in PI, given the educational degree on the phase of training. It is necessary to enrich

*the content of psycho-pedagogical and professional methods, practice teaching tasks that form the corresponding competence in this area, and to introduce in the curricula of special courses, for example, «Management of Preschool Education Quality», «Quality of Educational Process in the Preschool Institution»; б). to put in place mechanisms of internal and external quality assurance systems for education; в) higher education institutions have to work closely with the departments of education and preschool institutions not only in terms of practices of students, but also for the mutual enhancement of levels of professional competence for ensuring the quality of educational process in preschool institutions.*

**Key words.** *education, preschool education, quality of education, quality preschool education, the image of preschool educational institutions, indicators and criteria of the preschool education quality, the factors and the means of ensuring of the preschool education quality.*

#### References

1. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: [ukrainepravo.com/law.../bill.../zakon-ukraini-pro-osvitu/](http://ukrainepravo.com/law.../bill.../zakon-ukraini-pro-osvitu/)
2. Dmy'trenko P. V. Pry'ncy'py' upravlinnya yakisty osvity [Elektronnyj resurs] / P. V. Dmy'trenko. – Rezhy'm dostupu: [http://gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnik\\_19/V19\\_3\\_9.pdf](http://gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnik_19/V19_3_9.pdf). – Nazva z ekrana. (Data zvernennya: 21.10.2017).
3. Ency'klopediya osvity / Akad. ped. nauk Ukrainy; golovny'j red. V. G. Kremen'. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1036 s.
4. Kretovy'ch S. S. Naukovi zasady' monitory'ngu rozvy'tku vy'shhogo navchal'nogo zakladu I-II rivnya akredy'taciyi: avtoref. dy's. na zdobuttya nauk stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.06 «Teoriya ta metody'ka upravlinnya osvitoju» / Svitlana Sergiyivna Kretovy'ch. – Ky'yiv, 2012. – 20 s.
5. Krutij K. L. Monitory'ng yak suchasny'j zasib upravlinnya yakisty osvity' v doshkil'nomu zakladi : monografiya / K. L. Krutij. – Zaporizhzhya : LIPS. LTD, 2006. – 172 s.
6. Krutij K. Problemy' zaprovadzhennya monitory'ngu doshkil'noyi osvity' ta shlyaxy' yix vy'rishennya [Elektronnyj resurs] / K. Krutij // Naukovy'j visny'k Mukachivs'kogo derzhavnogo universy'tetu, Seriya «Pedagogika ta psy'xologiya». Vy'pusk 2 (2). – 2015. – S. 67–70. – Rezhy'm dostupu: [msu.edu.ua/visn1/?p=341](http://msu.edu.ua/visn1/?p=341). – Nazva z ekrana. (Data zvernennya: 06.10.2017).
7. Lukina T. O. Monitory'ng yak mexanizm informacijnogo zabezpechennya yakosti osvity' / T. O. Lukina // Testuvannya i monitory'ng. – 2007. – № 12. – S. 16–20.
8. Lyashenko O. Strategiya yakosti yak osnova osvitn'oyi polity'ky' krayin svitu / O. Lyashenko // Monitory'ng yakosti osvity': svitovi dosyagnennya ta ukrajins'ki perspekty'vy' / Za zag. red. O. I. Lokshy'noyi. – K. : K.I.S., 2004 – 128 s.
9. Piskunov M. S. Imidzh osvitn'oyi ustanovy' : struktura i mexanizmy' formuvannya / M. S. Piskunov // Monitory'ng i standarty' v osviti. – 1999. – # 5. – S. 45–51.
10. Pogribnyak N. Stvorennya imidzhu suchasnogo doshkil'nogo zakladu / Nina Pogribnyak // Doshkil'ne vy'xovannya. – 2004. – # 11. – S. 10–11.)
11. Pochuyeva O. Upravlinnya yakisty diyal'nosti pedagogichnogo kolekty'vu navchal'nogo zakladu [Elektronnyj resurs] / O. Pochuyeva // Teoriya ta metody'ka upravlinnya osvitoju, 2010. – № 3. – Rezhy'm dostupu: [tme.uomo.edu.ua/docs/3/10pochcee.pdf](http://tme.uomo.edu.ua/docs/3/10pochcee.pdf) – Nazva z ekrana. (Data zvernennya: 14.10.2017).
12. Rodionova I. V. Shlyaxy' pidvy'shhennya yakosti doshkil'noyi ta zagal'noyi seredn'oyi osvity' [Elektronnyj resurs] / I. V. Rodionova // Visny'k Xmel'ny'cz'kogo nacional'nogo universy'tetu. Ekonomichni nauky'. – 2015. – № 4. – T. 2. – S. 191–194. – Rezhy'm dostupu: [elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/.../4541/1/rody'onova.pdf](http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/.../4541/1/rody'onova.pdf). – Nazva z ekrana. (Data zvernennya: 06.10.2017).
13. Savchenko O. Ya. Teorety'chni pidxody' do vy'znachennya yakosti shkil'noyi osvity' / O. Ya. Savchenko // Shlyax osvity'. – 2006. – № 4. – S. 2–6.
14. Yagupov V. V. Pedagogika : navch. posibny'k / V. V. Yagupov. – K. : Ly'bid', 2003. – 560 s.

Отримано редакцією 10.10.2017 р.